

Jeg har nogle gange bare kaldt mit forfatterskab for "grænsning"!

Af Bent Rasmussen, redaktør af "SKOLEBIBLIOTEKET"

Peter Mouritzen er født 1946 i Aalborg og voksede op – efter eget udsagn – i trygge, borgerlige forhold. Faderen var sparekassebestyrer, og familien Mouritzen boede i Nørresundby i en dejlig lejlighed på 4. sal med udsigt over Limfjorden.

"På mange måder var jeg både et privilegeret og beskyttet barn, men i en alder af to år blev jeg ramt af polio. Sygdommen slog en del ihjel, andre blev voldsomt invalideret, men jeg slap med at få ødelagt højre ben og fod. Idyllen – den forkælede idyl – blev slået i stykker. Jeg blev brutalt revet bort fra mine forældre, der jo ikke måtte komme med på sygehuset. Da min mor fik mig tilbage, var jeg oversået med stik – som om jeg havde været et "forsøgsdyr". Man vidste jo ikke, om sygdommen fx var smitsom. Det eneste, jeg selv husker, er nogle meget store lamper, operationslamper. Men selvfølgelig har sygdommen formet mig. Ens tryghed som barn bliver fuldstændig slået omkuld. Lige pludselig åbner der sig en afgrund under en. Intet er åbenbart stabilt! Hvis man kan tages væk fra sine forældre på den måde, så er verden jo frygtelig farlig. Om det har spillet en rolle for mine mere makabre og morbide, gyseragtige tilgang til verden, kan jeg kun gisne om."

Senere blev Peter Mouritzen bragt til Århus for at blive opereret, man ville rette lidt op på foden. Han erindrer, at forældrene var lidt i tvivl: Overlægen sagde et og reservelægen noget andet, men forældrene valgte at følge overlægens rådgivning, for de kunne jo ikke vide, at reservelægen var den senere verdensberømte ortopædkirurg, professor dr. med. Eivind Thomasen (1908-1988. Red.), som har lappet utallige balletdanser- og fodboldspillerben og –fødder sammen igennem tiderne.

Hvad gjorde skinnen, som du også lå med om natten, ved dig?

"Hvad den rent konkret gør, ved jeg ikke, men når jeg fx skulle have en ny natskinne, var jeg hos en bandagist, der havde en rød plet i panden. Jeg har senere beskrevet ham som et monster, det er i øvrigt dybt uretfærdigt, for han var ganske flink. Men han nappede mig, når gipsen skulle af, og det gjorde skide ondt. Det værste var den første nat, man havde den nye natskinne på, det var et mareridt, et helvede. Jeg græd - det var smertefuldt, indtil benet vænnede sig til skinnen. Jeg husker, at det var min far, der sad ved mig hele natten, hvilket betød, at jeg altid har haft et stærkt følelsesmæssigt forhold til ham. På mange måder formede vores skæbner sig ens: han havde valgt at blive sparekassebestyrer, hjemmeværnsmand, han var et virkeligt ordensmenneske – men samtidig havde han sjovt nok en anden side, som jeg syntes var spændende, da jeg udviklede mig lidt anderledes og blev kunstner, forfatter. Det var ligesom, han var to mennesker. Da jeg blev lidt ældre og fik interesse for moderne jazzmusik (Monk, Ellington...) og det absurde teater – Aalborg Teater var jo dengang stedet, hvor det nye blev præsenteret – var det skægge, at min far interesserede sig for begge dele. Vi diskuterede ofte – også når vi havde set absurd teater i TV, der faktisk sendte en del i den absurde genre dengang."

Du kan godt lide at skrive en blanding af fantasi og virkelighed. I "Forbudte børn" lader du bl.a. hovedpersonen - en 13-årig dreng – fundere over, hvor tæt der er imellem liv og lort i det øjeblik, man bliver født.

"Nogle gange undrer man sig over, hvordan tilfældigheder kan spille ind. Da jeg i 1984 fik antaget "Forbudte børn", mener jeg ikke, at jeg havde læst den polske forfatter Bruno Schulz (1892-1942. Red.). Min redaktør på Gyldendal, Erik C. Lindgren, sagde, at det var som at læse "en dansk Bruno Schulz". Han var en polsk forfatter, der også har skrevet fra provinsen, meget mystiske ting. Jeg blev ved den lejlighed opmærksom på Bruno Schulz og begyndte at læse ham, selv om han faktisk er umulig at læse. Man går bagover og har aldrig læst noget lignende. Det er derfor, at jeg i essaysamlingen "Pennen og Leen" (2007) beskriver ham som en, man "besvimer" af at læse – og derfor får man ham aldrig læst! Jeg tænker nogle gange på, om det er det, man kalder polygenese. En forfatter kan – uden han ved det – have et slægtskab med en anden forfatter. Man taler også om polygenese, når det drejer sig om eventyr. Der er to former, den ene, hvor man tydeligt kan påvise en vandring, og den anden, hvor man ikke kan. På en eller anden mystisk måde går de samme åndelige tanker igennem civilisationen. Som forfatter ligner man ofte – især når man skriver fantastisk litteratur – andre, men vel at mærke uden at have kendskab til eller læst dem. Vi tænker åbenbart ens, når disse åndelige bevægelser/kreative hjerner kommer i skred."

Din skolegang?

"Jeg gik på Skansevejens Skole i Nørresundby, og det var jeg vældig glad for. Hvis man var boglig - som det hed - så kunne man dengang komme på Latinskolen i Aalborg efter 5. klasse, men jeg fik det nu ikke bedre ved at flytte over på den anden side af Limfjorden. Jeg var jo sådan et lidt melankolsk barn/ungt menneske, der var lidt depressivt anlagt. Ligesom så mange andre ville jeg jo gerne have spillet fodbold for AaB, men det var selvfølgelig ikke muligt med mit ben. Når vi spillede fodbold hjemme i gården, var der ingen problemer. Jeg spillede så godt, jeg kunne, og det accepterede kammeraterne. Jeg er egentlig aldrig blevet drillet pga. benet, men vi var jo også en ret sammentømret og beskyttet flok. Jeg blev meget læsende og morede mig med at spille dukketeater. Det var spændende at begive sig ind i dette fantasiunivers."

Skuespillerdrømme

"Når man går og sover med en skinne, kan man jo ikke undgå at føle sig handicappet. Jeg smed først skinnen efter gymnasiet. En læge fik den gode idé, at jeg skulle droppe den, det gjorde jeg, og det er gået udmærket siden. Lige pludselig bliver jeg i den dér søgende periode, man har som ung, helt bidt af teatret, denne magiske, mystiske og dragende verden. Aalborg Teater med Karen Marie Løwert (1914-2002. Red.) var jo et sandt Mekka dengang, og jeg sad der til *alle* forestillingerne. Det var dog det moderne teater, jeg var mest optaget af. Som ung er man altid optaget af at afkode det hele, finde ud af, hvad det hele drejer sig om. Så nu skulle jeg pludselig være skuespiller! Jeg drømte om, at det måtte være vidunderligt at leve i sådan en litterær, dramatisk og magisk verden med scenelys og det hele. Der er noget særlig magisk over øjeblikket, hvor tæppet går op, man ser lyset, kulisserne..."

I et af stykkerne levede alle mennesker i skrottede biler (Arrabals "Automobilkirkegården"). Den tids teater blev kaldt for det absurde teater. Og det var lige noget for mig. Jeg havde set sandhedens lys. Livet var mærkeligt, absurd. teatret talte sandt. Det vidste jeg, det følte jeg på min krop. For som lille var jeg blevet ramt af sygdommen polio (børnelammelse). Den havde ødelagt min ene fod, så jeg måtte gå med ortopædiske sko og skinne. Og jeg var blevet indlagt helt alene på et hospital langt fra min familie. De måtte ikke besøge mig. Sådan var det dengang. Der lå jeg som et

"skrottet" barn. Så da jeg senere som ungt menneske så det teaterstykke, der hed "Automobilkirkegården", var det ikke spor mærkeligt for mig..."
(*"Luk vinduet op"* - Læsebog 7. Alinea)

"En sælgers død"

"I 2.g skulle vi lave en skolekomedie. Jeg var en underlig blanding: jeg havde da en selvtillid, men jeg havde dælme også mangel på selvtillid, især pga. af benet. Vi kunne så melde os til læseprøver til stykket, som jeg aldrig havde hørt om. Et stykke, der hed "En sælgers død" af Arthur Miller. Jeg anede ikke, hvad det var for noget, men jeg var bindegale nok til at melde mig. Jeg var så til prøve, men syntes ikke, det gik særlig godt – og så glemte jeg faktisk alt om det. Jeg var helt sikker på, at jeg aldrig ville komme i betragtning til en rolle. En måneds tid efter blev det sagt ved morgensangen, at alle, der havde aflagt læseprøve, skulle blive tilbage. Jeg gik ned i klassen – og det er helt sikkert, at det ikke var fordi, jeg var bange for at høre sandheden – jeg var bare helt sikkert på, at det ikke havde med mig at gøre. En kammerat kom så tilbage og meddelte, at jeg havde fået rollen som Charlie, naboen til sælgeren."

Alle spændende ting sker i skolen!

"Jeg blev meget lykkelig. Alle spændende ting sker i skolen. Det må vi aldrig undervurdere. For mig var det så teatret, men det kunne lige så godt have været en lærerpåvirkning til at læse en vigtig bog. Og jeg har aldrig forstået, hvorfor det er mindre fint at lave nogle bøger, som bliver præsenteret for eleverne af en engageret lærer eller skolebibliotekar, og som børnene går hjem og læser, og som de måske kan blive ved med at huske resten af livet, men som de aldrig selv ville have fået fat i. I dag skal man skrive bøger, som børnene/de unge selv går ind og køber i en boghandel af egen fri vilje. Det er åbenbart ikke godt nok, at en engageret lærer gør dem opmærksom på det! Hvad er forskellen? Og hvorfor denne skelnen?"

Succes & drøm

2.g'erne opførelse af "En sælgers død" blev i øvrigt en kolossal succes – ikke mindst for Peter Mouritzen – så nu skulle han være skuespiller, men selv om faderen godt kunne lege med på området, så blev han alligevel noget skeptisk og sagde ligeud, at han syntes, Peter Mouritzen skulle læse til lærer. Faktisk havde Peter Mouritzen på daværende tidspunkt en hemmelighed for sin far: Han læste i smug hos skuespiller Verner Tholsgaard (1930-2001. Red.) ved Aalborg Teater for at forberede sig til at blive optaget som skuespillerelev på teatret. Det var hans store drøm - at stå på de skrå brædder og spille med i de spændende teaterstykker, som teatret var så kendt for dengang.

"Da jeg så afslørede, at jeg havde dårligt ben, sagde Verner Tholsgaard, at jeg godt kunne glemme alt om at blive skuespiller – akkurat som min far havde sagt det! Men det tæller jo mere, når det er en anden, der siger det. Min far tog imidlertid "afsløringen" pænt - også selv om jeg rent faktisk skyldte Verner Tholsgaard et (dengang) rimeligt stort beløb på omkring et par hundrede kroner."

At skrive er en form for "dødsforagt"

Peter Mouritzen blev student i 1965, og skuespillerdrømmene blev altså ikke til noget. Han overvejede at studere teaterhistorie, og i en periode havde han forskellige løse jobs bl.a. som vikar i folkeskolen og hospitalsportør, men startede så i 1966 på Silkeborg Seminarium, hvor hans dansklærer (seminarielektor Viggo Jørgensen, der selv var digter) "tændte den poetiske gnist" i ham.

"Jeg var på mange måder glad for at gå på Silkeborg Seminarium. Jeg mødte fremragende lærere, som kom til at betyde meget for mig. Jeg arbejdede meget med at finde ud af mig selv. Hvad er det egentlig, du vil? Jeg tror, det var den "kreative åre", der bankede. Viggo Jørgensen kom ind på 2. årgang, og han lagde hele klassen ned. Han var en stor pædagog, han elskede litteraturen, og han formåede at sælge varen. Tænk dig, han fik en hel klasse – matematikere og sproglige – til at gå op i poesi. Det er sgu en kunst! Han var også en fin digter, der havde fået digte udgivet på Arena og Gyldendal."

Han "sparkede" til dig på den gode måde?

"Ja, jeg gik hjem og begyndte at skrive digte. Jeg viste ham mine ting og fik god respons. Han var meget reel i sin kritik. Jeg blev tændt på det at skrive digte. Vi tror, det er let at skrive digte. Det ser så overkommeligt ud, men det er det slet ikke. Man ved jo ikke, at det er det sværeste af alt. Et digt skal næsten ændre verden! – eller i hvert fald det menneske, der læser det. I sit ungdommelige overmod tror man, at man kan skrive digte bedre end andre; det er man nødt til at tro! For hvis man vidste, hvad det egentligt indebar, var man aldrig kommet i gang. At skrive er en form for "dødsforagt", men den er nødvendig."

Tidsskriftet "Vinduet"

"Jeg sendte en del digte ind til "Hvedekorn", der lige havde fået Poul Borum som redaktør efter Knud Holst. Man sendte 20 og fik 30 tilbage! Sådan følte man det i hvert fald. Borum var herligt uforskammet - men jeg tog hævn! Jeg sendte nemlig to digte til det norske tidsskrift "Vinduet", der blev udgivet af Norsk Gyldendal – og fik dem optaget! Og der er ikke noget, man husker stærkere end den dag. Jeg kan tydeligt huske den gullige, meget smukke konvolut stikke op af min gamle, rustne postkasse. Man når sgu ikke højere end den dag, fordi det er så ungdommeligt berusende!"

Debut

Peter Mouritzen debuterede i 1969 med en "undergrundsdigtsamling" – "Den fortryllede rose" - på forlaget Arena SUBPUB, og senere udsendte han en række småhæfter med digte på et andet "undergrundsforglag", nemlig Jorinde og Joringel, men den officielle debut fandt sted i 1973 med digtsamlingen "I den blå time", der udkom på forlaget Arena. Derefter udsendte Peter Mouritzen tre digtsamlinger på forlaget Gyldendal med titlerne "Solen står op over messingblæserne" (1975), "Safari-korte historier eller digte med dyr og andre digte" (1976) og "Nedtælling til en ny dag" (1978) og gik så forsigtigt over til prosaen med novellesamlingen "En stærk mand" (1980), og i 1982 kom så hans første roman for voksne, "Dette års vildt". Debutromanen handler om en 64-årig fabrikant, der har slået sig ned i en jysk badeby for at nyde sit otium sammen med sin familie, men forskellige begivenheder slår hans tilværelse i stykker.

Lærer

Peter Mouritzen blev lærer i 1971 og året efter ansat på Tårs skole i Vendsyssel, men stoppede med lærerarbejdet i 1979 for helt at kunne koncentrere sig om forfatterskabet. Fra 1988-1989 underviste han dog på Brønderslev/Løkken-Vrå Voksen Undervisningscenter, men har nu i mange år været forfatter på fuld tid.

"Jeg skrev i slutningen af 1970'erne et radiospil, der blev opført med bl.a. skuespillerne Erik Paaske og Hanne Ribens, og det gav over 30.000 kr. i honorar, og

så skyndte jeg mig at sige farvel til lærerjobbet. Jeg lavede også radiomontager i en periode, og det gav også penge. Egentlig var det fuldstændig vanvittigt at sige sit job op. At det overhovedet er gået!"

Dualismen i dig?

"Jeg tror, den arbejder i mig, som den arbejdede i min far. Han valgte det sikre, men havde en anarkistisk side i sig og levede den bl.a. ud ved at høre jazz. Han elskede – som nævnt tidligere - jazzmusik og absurd teater, og det var ikke umiddelbart noget, man forbandt med en sparekassebestyrer. Jeg har så valgt det modsatte, den usikre tilværelse som forfatter og kunstner, men samtidig søger jeg også efter en form for tryghed og sikkerhed."

Denne dobbelthed bliver vel også en "motor"?

"Al spænding er jo en "motor". Når to forskellige sjæle, temperamenter... gnider i en, så kan det jo ikke undgås, at det slår nogle spændende gnister. Man kan godt sige, at der hos mig er nogle gnidninger, nogle spændinger, modsatrettede følelser, og det slår så gnister en gang imellem."

Børnebogsdebut

I 1979 puffedede forfatterkollegaen Bent Rasmussen til Peter Mouritzen og spurgte, om ikke han ville skrive en ungdomsroman i "Domino-serien", som Bent Rasmussen dengang redigerede for Aschehoug. Det sagde Peter Mouritzen ja til og skrev "Det er jo løgn, Leif", der så i 1981 blev hans debut på børnelitteraturområdet. Bogen er i øvrigt blevet genudgivet på forlaget Apostrof i 1986. "Det er jo løgn, Leif" er en meget barsk historie om en dreng på 15-16 år, der lever i en drømmeverden, som kammeraterne i 9. klasse har meget svært ved at forstå og acceptere. Det store og gode spørgsmål er så, om kammeraterne kunne have forhindret Leif i at begå selvmord - eller levede han i en drømmeverden for langt fra de andres?

Inspiration

"Min indgang til børnelitteraturen er ikke "normal" – nogen vil måske sige, at jeg slet ikke har noget at gøre i børnelitteraturen! – men jeg blev meget inspireret af Niels-Henrik Andreassens "Kisteglad og gravalvorlig" (1980) og i øvrigt også af Bent Rasmussens måde at skrive på. Jeg syntes også, det var spændende at læse "Biografen i tændstikæskan" af Vladimir Stojšin, hvor overnaturlige ting er meget naturlige, og naturligvis "Alice i Eventyrland". Så jeg tænkte, at måske er der alligevel nogle muligheder ud over det pæne og konforme. Jeg opdagede også, at "Pinochio" var meget grim – også i Disney-udgaven, at Jonathan Swift var det, og at J.M. Barrie ikke var helt borgerligt tilpasset. Jeg har altid ment, at litteratur skal ligge tæt op ad galskaben, altså ikke bare den pæne galskab! Jeg skrev så "Det er jo løgn, Leif", og den blev betragtet som værende meget anderledes. Jeg kan godt forstå, at folk betragter nogle af mine bøger som anderledes, men der er andre, hvor jeg overhovedet ikke forstår, hvorfor de bliver rubriceret som anderledes."

Føler du dig som lidt af en havkat i "børnelitteratur-hyttefadet"?

"Ja, jeg vil gerne give en mening ud over de rent underholdende elementer. Hvis det for alvor skal røre en, så skal det være farligt for en. Det skal åbne nogle kanaler i modtageren – ligesom et godt digt kan. Det skal flytte noget for alvor. Det vil sige: der skal være tale om en eller anden form for bevidsthedsændring eller bevidsthedsudvidelse. Når jeg tænker på, hvad det er for bøger, der har gjort stærkest indtryk på mig i min egen barndom, så kan jeg da godt huske Jan-bøgerne og Puk-bøgerne, som vi byttede med pigerne, vi læste Singleton-bøger fra kostskolelivet, vi læste det hele,

men de, der rykkede i mig, var dem, der lå i grænselandet mellem børne- og voksenlitteraturen. Det var en gyser af Poe, "Brønden og pendulet", Stevenson's "Dr. Jekyll og Mr. Hyde"... Det var spændende at stifte bekendtskab med det uhyggelige, det gjorde noget ved en, gjorde, at man spekulerede over tingene. Det gjorde ondt, og man kunne få onde drømme om natten. Man blev rystet og også rykket."

Voksenverdenens koder

"Som barn forsøger man jo at aflæse voksenverdenens koder, hvad jeg i øvrigt har skrevet om i "Kunsten at skrive for børn". Når vi som voksne skal skrive for børn, kan vi godt gå tilbage og blive som børn igen, men man skal bare huske, at børnene er på vej den anden vej. Det er bl.a. noget, som også Erich Kästner (1899-1974. Red.) har talt om, at vi må heller ikke blive alt for barnlige. Vi er jo voksne – men voksne og børn kan mødes i et fælles felt."

Du balancerer sådan et sted mellem livsglæde, angst, had og dødslængsel!

"Uha, der er mange ting i det. Man kan bare ikke skrive på had, i hvert fald ikke før det er kølnet. Man skal helst ned til den hvide aske på et tidspunkt, og så er hævn-motivet også væk, det er blevet til noget andet. Vrede, had og andre grimme følelser er udmærkede som "motorer", som gnister. Det er faktisk ligesom, når man griller: det bliver bedst, når flammerne er væk."

Vægten i dit forfatterskab er gledet fra voksenlitteraturen til børnelitteraturen.

"Ja, sådan er det blevet, det var jo ikke meningen! Jeg tænkte ikke et øjeblik på at skrive for børn, da jeg var ung digter. Det var et helt andet land. Det var et rent tilfælde, at det o. 1980 blev børnelitteraturen. Det hænger nok sammen med, at jeg forlod folkeskolen. Mit børnelitterære forfatterskab er sådan lidt atypisk. Det er startet som en slags undersøgelse af, hvad børnebogen er? I grunden har jeg ikke gjort andet end at undersøge grænsen for, hvad børnebog kan være. Jeg har nogle gange bare kaldt det "grænsning". Jeg bevæger mig hele tiden på kanten, og når jeg skriver om det, så er mine synspunkter altid sat på spidsen."

Du insisterer vel bare på at få lov til at være i dit hjørne?

"Ja, jeg kan ikke forstå, at alle vi velbegavede og veluddannede mennesker altid går hen og køber den samme bog og lægger den på gavebordet. Jeg under andre en succes, men hvorfor køber man ikke en anden bog? Hvorfor går vi alle sammen den samme vej?"

Jeg kommer lige til at kigge på Roald Als' tegning af dig på frosiden af Merete Møller Olesens bog om dig. Han har også fat i dobbeltheden i dig!

"Per Højholt sagde om "Forbudte børn" – som han i øvrigt godt kunne lide – at det var lidt synd for mig, for han mente, at der måske ikke ville være så mange, der kunne se dens kvaliteter. En af hemmelighederne ved den var nemlig, at jeg blev ved. Hver gang man troede, at nu ville jeg stoppe, fordi en eller anden kulmination var nået, så var det kun en station, jeg pressede den videre. Nogle voksne – og undervisere – bryder sig ikke altid om den måde, jeg skriver på. Måske netop fordi jeg bliver ved uden at bremse op. Jeg kan godt blive ved med at være fræsende ond. Det skyldes nok min baggrund i voksenlitteraturen, at jeg ikke er "skoletrænet" fra starten i at være børnelitterær. Alle mine "unoder" stammer fra det "værste" inden for voksenlitteraturen, fra det absurde teater måske. Jeg er jo opdraget i den modernistiske tradition, hvor man vender rundt på det hele, rækker tunge, vrænger og grim-masserer. Det er en sær blanding af, at man på en måde både hader og elsker den

gamle kunst – sprænger den i stumper og stykker og laver noget nyt. Jeg har altid været forbløffet over, at man syntes, at jeg var så slem, men jeg har altså ikke været bevidst om det, jeg har bare gjort det. Det er først senere, jeg er kommet til at tænke over det."

Har det været hårdt at få sin plads?

"Nej, det synes jeg ikke. Det hårde for mig – og det er ikke noget, man kan gøre noget ved – er, at det kan være så kedeligt at føle, at du hele tiden er på tværs. Bare man kunne skære det skæve ud af hjernen og sige: nu vil jeg gerne høre noget mere om prinsesse Diana!"

Hvad ville der så ske?

"Så ville jeg blive lykkelig!" – svarer Peter Mouritzen smilende, men ser nu ikke ud til at mene det!

Hvad driver dig?

"Den eneste kraft, der er værd at forfølge i kunsten – og det er måske i virkeligheden en illusion – er at genfortrylle og genskabe verden med den kraft, der oprindeligt var i den. Og her kan man så bilde sig ind, at det betyder noget for andre – akkurat som den unge digter, der tror, at han kan ændre verden. Jeg tror på, at man kan lave et lille stykke – et eller andet lille stykke – som måske kan have en kraft, der rækker ud over nuet, en lille forrykkelse, som virker stærkt på andre mennesker. Der er selvfølgelig også en glæde ved, når man synes, det er lykkedes at skabe et lille kraftfelt!"

Billedbøger

Normalt samarbejder Peter Mouritzen ikke direkte med illustratoren undervejs, når han har skrevet teksten til en billedbog, men derimod er han meget omhyggelig med at vælge den helt rigtige illustratør, hvis streg skal passe til tonen i historien. Jeg håber selvfølgelig også, fortæller Peter Mouritzen, at teksten inspirerer dem til at lave illustrationerne.

Peter Mouritzen har arbejdet sammen med meget forskellige illustratører, siden hans første billedbog udkom i 1986. Det var "Sig noget, Petter", tegnet af Per Tønnes Nielsen, der handler om drengen Petter, der beslutter, at han ikke vil tale. Så var det Irene Hedlund i bogen "Skygge-Per", om bangebuksen Per, der overvinder sin skræk, og Suzanne Ancher Mogensen i "Femøresfødselsdagen", der handler om en dreng, der på sin 5-års fødselsdag får en 5-øre, som han senere udnytter til at få en masse ønsker opfyldt. I 1991 udkom billedbogen "Opfinder Ole", tegnet af Jon Ranheimsæter, der strålende udnytter Peter Mouritzens "crazy" vers om opfindelser, der ikke skulle kunne lade sig gøre, men de bliver i Ranheimsæters tegninger (næsten) sandsynlige.

En meget flot billedbog!

Opfinder Ole er en ørn til at opfinde ting

- inde i hans hoved siger det pludselig plingeling!

Peter Mouritzen har også arbejdet sammen med en lang række andre spændende billedmennesker på billedbogsområdet: med tegneren Claus Deleuran om billedbogen "Nysehornet" (1991), der handler om et forkølet næsehorn, med illustratoren Søren Jessen om "Nej, sagde Kaj" (1998), der er skrevet på en angst-energi (flyskræk), "Gider ikke! - Historien om Gidrik, en vred ked" (2000), "Bummelum" (2001), "der er skrevet om 25 gange! Jeg er vist perfektionistisk!" - og "Knorken" (2004), med

billedkunstneren Særker Sørensen om "Vulv - den sidste ulv i Vildmosen" (1998), hvor Peter Mouritzen på rappe og gysende vers fortæller historien om den sidste ulv i Vildmosen - den, der fik smag for menneskekød! Desuden har han samarbejdet med illustratoren Rasmus Bregnhøi om "Det gale vejr" (2000), "Kukken - det gale ur" (2001) og "Det gale alfabet" (2003), med illustratoren Lisbeth Eugenie Christensen om "Kaptajn Klaptorsk" (1998), med Rasmus Juul om "Spilopperne - et tosset orkester" (2002), "Tretten tykke tøndemænd" (2003) og "Hr. Pippeli-Poul" (2004), med Claus Riis om "Den kvikke kanin" (2006), der også er på vers og rim. Børnene synes, at deres kanin er kedelig, for den sover dagen væk. De ved ikke, at den om natten lever livet i den lille by, hvor den tryller de utroligste ting frem af sin høje hat. Der er masser af spændende temaer at gå jagt efter i Peter Mouritzens billedbøger, der også kan læses/kigges af eleverne på mellemtrinnet - og de ældste elever kan ligeledes fint lege med. For eksempel handler "Det gale alfabet" om, at man i Bindegal by smider alle bogstaver væk og erstatter dem med lyde og billeder fra en trompet. Herefter kan folk lokkes til alt, fx at gå i krig, for man kan jo ikke protestere uden ord, og pludselig kommer historien til at handle om så store emner som demokrati og ytringsfrihed. Der er altid noget vigtigt - og lidt "farligt" - på spil i Peter Mouritzens historier.

"Bibelstærk"

I serien "Bibelstærk" har Peter Mouritzen med ny og fræk energi skrevet herligt respektløse rimord over foreløbig fem af de gode gamle historier fra Det Gamle Testamente, nemlig "Jammegøjen og den ynkelige hval" (2002), der er en fræk gendigtning af historien om Jonas og hvalen (Ill.: Lasse B. Weinreich), "Kraftkarlen og den dejlige dame" (2003), der handler om stærke Samson og den smukke Dalila (Ill.: Lasse B. Weinreich), "Kong Skrap og den skrækkelige ovn" (2004) handler om den hidsige Kong Nebukaneser, der elsker guld og har et hjerte af sten (Ill.: Lasse B. Weinreich), "Daniel og de drabelige løver" (2005) - om Daniel, der bliver smidt i løvegraven, da babylonerne bliver vrede på ham (Ill.: Otto Dickmeiss), og "Det tossede tårn" (2006) - om Babelstårnet (Ill.: Otto Dickmeiss). Alle fem billedbøger - og en 6. er lige om hjørnet - er udkommet på Forlaget ALFA.

"Det usynlige"

"Det usynlige" er udgivet i anledning af Peter Mouritzens 60-års fødselsdag i 2006. Den smukke lille bog er en gysende historie bygget over Goethes digt "Ellekongen". Drengen og hans far har set en uhyggelig film i biffen. Hjemturen i bil gennem Elverskoven ender fatalt. Mads Themberg har tegnet på flotteste vis.

Digte

Som nævnt ovenfor debuterede Peter Mouritzen som lyriker, men han skriver ikke så megen lyrik mere, selv om han stadigvæk godt kan lide at skrive digte. "Jeg har lært meget af at skrive lyrik. Den skoler ens øre," siger han.

Foruden digtsamlingerne for voksne er det blevet til en enkelt digtsamling for børn, nemlig "Min underjordiske hval og andre zære dyr" (1983). Desuden har Peter Mouritzen redigeret tre digtantologier med titlerne "Digte til jer", "Digte om os" og "Digte og dig", der er meget anvendelige i undervisningen.

"Filurifaks-bøgerne"

"Filurifaks-bøgerne" er en serie, foreløbig på seks bøger, for mindre børn, og den afspejler på en sjov måde Peter Mouritzens forfatterskab. I "Kurt Kasket" er det drengen Knuds kat (Kurt Kasket), der laver alle de gale streger, og denne dobbelthed er noget meget karakteristisk hos Peter Mouritzen. Hans historier bliver aldrig rigtigt

Portræt af Peter Mouritzen

realistiske, og hvis de endelig ligner noget realistisk, så leger Peter Mouritzen omgående med handlingen og gør den yderligtgående realistisk. "Skrig og skrål", hvor to søskende (Skrig og Skrål på 6 og 7 år) får hele familien til at gå grassat, er et godt eksempel på dette.

Der er altid en "splint i øjet", når Peter Mouritzen skriver, og han har den filosofi, at man er nødt til at skrive på en måde, så det passer til ens temperament. Gør man ikke det - og han har prøvet, siger han - bliver resultatet derefter!

Også "løgnehistorien" fascinerer ham. Det kommer fx til fuld - og sjov - udfoldelse i "Lille Lars Lyv", der har en meget livlig fantasi.

Alle "Filurifaks-bøgerne" er illustreret af Suzanne Ancher Mogensen. Foruden "Filurifaks-bøgerne" har Peter Mouritzen også skrevet en række andre bøger for mindre børn.

"Dr. Jekyll-Mr. Hyde"

Den "lille djævel" i mennesket, det onde og dæmoniske er temaer, som Peter Mouritzen kan lide at kredse om, og de kommer til fuld udblæsning i "Haltefanden", "Blækspruttemanden" og "Knokkel-Hånden". "Dr. Jekyll-Mr. Hyde"-problematikken har altid interesseret Peter Mouritzen, der lige fra sin drengetid har været fascineret af gysere og det uhyggelige. Det er dramatisk interessant, hvad der sker, når menneskers overflader krakelerer, siger Peter Mouritzen, og han er overbevist om, at børn/unge kender denne "Dr. Jekyll - Mr. Hyde-dobbelthed" og spiller på den i hverdagen!!

"Haltefanden"

"Haltefanden" udkom i 1984 - og handler om præstesønnen, der sammen med graverens Maja bogstavelig talt skaber et monster, og for bogen fik Peter Mouritzen fortjent i 1985 Kulturministeriets Børnebogspris.

"Blækspruttemanden" (1985) fortæller om den høflige og velopdragne Alf, der tilbringer en sommerferie hos en tosset tante. Hun bor i et lille samfund, der ter sig helt grotesk, idet man søger at overgå hinanden i allehånde ondsksfulde drillerier.

I "Knokkel-Hånden" (1988) er det den underkuede politimestersøn Erling, der er hovedpersonen, og der er (næsten) igen grænser for, hvor langt han går, da han opdager sine specielle evner for at hævne sig på sine plageåndere.

De tre bøger bevæger sig på en "herlig uhyggelig" facon i grænseområdet mellem det sandsynlige og det usandsynlige, og alle tre bøger har fået en ekstra dimension med tegneren Roald Als' fantasifulde og spændende illustrationer.

I samme genre udkom i 1991 "Fastelavnsnarren", der handler om nogle børn, der har en fortælleklub, hvor de fortæller hinanden gysere og spøgelseshistorier. Bogen fortæller "føder" så at sige et spøgelse, der slipper løs og laver en farlig ravage omkring fastelavnstid.

"Dødningedukken" (1993) er blevet lidt af en klassiker alene på grund af første sætning, der unægtelig gør læseren mere end nysgerrig: "Der sad en død pige i klassen...". Historien handler om en forfatter, der er på gæstelærerbesøg i en klasse og prøver på at få eleverne i stemning til at skrive gyserehistorier, men hvem er den blege, sygelige pige på bageste række, som de andre ikke kan se?

Ungdomsbøger

Peter Mouritzen spænder vidt som forfatter og mestrer også ungdomsromanen. I 1990 udkom "Djævel & gentleman", der har den 13-årige John-Johan, kaldet "Don" som hovedperson. "Don" har det svært med at blive voksen, og navnlig seksualiteten er svær at få hold på. Peter Mouritzen har igen fat i outsideren, i "Don", der på én gang er en genert ung mand og en sand "brøleabe". "Don" oplever splittetheden rent

følelsesmæssigt i forhold til piger. På samme tid er seksualiteten dragende og spændende, men også noget næsten dyrisk og afskrækkende, og det er vanskeligt for "Don" at tumle denne dobbelthed, den seksuelle aggressivitet (drengen/manden) over for det mere "engleagtige" (pigen/kvinden), mens "hamskiftet" står på. Historien var oprindeligt et lille digt, men pludseligt "foldede" digtet sig ud og blev til en roman, fortæller Peter Mouritzen.

I "Bumsen og drømmepigen" (1986) spiller Peter Mouritzen ligeledes på forholdet mellem drenge og piger. Den 15-årige Tim er stærkt plaget af bumser og drømmer om et andet udseende, men mødet med den jævnaldrende Rosa giver løfter om, at nye og bedre tider er på vej. En herlig og humoristisk roman!

Det er også værd at pege på den flotte, men vanskeligere roman "Kamelpisken" (1983), der handler om Jesper, en drømmer i konfirmationsalderen, men bedstefaderens død får ham tilbage til virkelighedens verden.

"Basilisken - et eventyr om et fabeldyr" (1992) handler om kongesønnen Prinz, der isoleret vokser op på forældrenes slot. Da han sendes til naboslottet for at fri til Lenell, kidnappes han, og pludselig er samfundets brutale virkelighed tæt på.

Noveller

Peter Mouritzen mestrer også novelleformen og har udgivet en lang række fine samlinger. "Monstermail" (2002), der indeholder 12 små noveller om små mysterier, anslår som altid hos Peter Mouritzen spændende historier og problematikker. Kan man fx forsvinde i et maleri? Skjuler Gud sig i cyberspace? Og hvordan knækker man hans hemmelige kode? Godt spørgsmål!

Der fine historier i "Muskler og andre noveller" (2002), der består af 14 relativt korte noveller med en ung som hovedpersonen. I en af novellerne - "Atombroen" - tager Peter Mouritzen udgangspunkt i sit eget liv i forbindelse med Cuba-krisen i 1962. De fleste noveller tegner fine billeder af unges hurtigt omskiftelige følelser, der ofte balancerer mellem livsglæde, angst, had og kærlighed.

"Manddomsprøven og andre noveller" (2003) er korte fortællinger med unge i hovedrollerne og handler om galskab og liv på kanten af kaos og kedsomhed. I "Djævelens dusin" (2003) udfordres læsernes fantasi i 13 uhyggelige historier – for hvad er egentlig rigtigt og forkert? "Danser med djævle" (2007) indeholder 3 uhyggelige historier, og i et digt sker der ildevarslende og urovækkende begivenheder. "Nat med Naja" (2007) er en samling dystre noveller om unge i dagens Danmark, som møder pornoindustri, cyberspace og tæskehold. Peter Mouritzen er ikke bange for at sætte kikkerten for det åbne øje!

Voksenbøger

I 1984 udsendte Peter Mouritzen – som nævnt tidligere - en slags erindringsroman med titlen "Forbudte børn", som han selv kalder en episodisk farce. Bogen er spøjse, groteske, alvorlige og morsomme historier - naturligvis set med den Mouritzen'ske "troldesplint" i øjet! "Ida i Terapistan" (1987) er en pastiche over "Alice i Eventyrland". Bogen er bygget op som en farce over alle de terapimuligheder, som samfundet kan byde på i snart sagt alle afskygninger og var oprindeligt et teaterstykke, der i 1986 blev opført på "Jomfru Aneteatret" i Ålborg under titlen "Den kloge mand".

"Manden i telefonen" handler om en midaldrende og utilpasset lærerinde. En natlig telefonsamtale med en ukendt mand kaster hende ud i en dyb personlig krise. Ideen har Peter Mouritzen hentet fra sit nære miljø, hvor en "stønner" en overgang terroriserede lokalområdet.

"Den tavse bas - en borgroman" (2001) er en fantastisk fortælling med gys, mystik og humor. I Bedstebyt i Vendsyssel er alle tilsyneladende bedsteborgere, mens værtshuset

“Drolenborg” samler de skæve eksistenser. Ligesom i den virkelige verden kæmper gode og onde kræfter under overfladen med katastrofale følger.

“Djævleskabet” (1997) er igen, igen en uhyggelig historie med mystik, gys og barsk humor, hvor Drolen - et mærkeligt væsen - lever i en uhyggelig parallelverden til en journalists jyske hverdag.

“Slangens nat” (1995) er en psykologisk thriller, hvor skak spiller en vigtig rolle, og “Dyret med de to rygge” (1994) er en fabulerende fortælling om en lærer, der er på rekreation i en nordjysk badeby, hvor han gennemlever episoder fra sit liv og sine drømme, og han møder også drengen Bubi, hvis sjæl tilhører djævelen. Senest – 2005 – har Peter Mouritzen udgivet novellesamlingen “Sandhedens fjer – lette historier”, der i en let og munter tone og med afsæt i Egyptens ti plager fortæller nogle grumme og bizarre historier og menneskesindets kringelkroge.

Anden Skribentvirksomhed

Peter Mouritzen har været en flittig skriver af artikler til dagbladet “Information”, og i perioden 1986-1988 anmeldte han børne- og ungdomslitteratur i “Weekendavisen”.

Han har også skrevet til andre dagblade og tidsskrifter.

Desuden har han skrevet bogen “Til te hos hattemageren” med undertitlen “Ni opskænkninger til den gale hals” (1985), hvori han bl.a. giver sit bud på, hvad en god børnebog er. Bogen vakte stor debat, da den udkom og i tiden efter.

“Kunsten at skrive” (1985) kalder Peter Mouritzen en “alvorlig ment spøg”. Det er en “lille håndbog for skrivende folk”, og den består af sjove, rammende og “skæve” forklaringer på begreber, som Peter Mouritzen har valgt ud i forhold til det at skrive. Senest – i forbindelse med prisoverrækkelsen – har han på Forlaget ALFA udgivet “Pennen og leen”, der er en samling Peter Mouritzen-essays fra de senere år.

Vore bedste historier er udødelige

“Mennesket er i virkeligheden en tragisk eksistens. Vi aner i virkeligheden ikke, hvad vi skal. I modsætning til dyr, som hviler i sig selv. Vi har hjerne til at stille spørgsmålene, men vi kan ikke finde ud af at besvare dem. Det er i virkeligheden dybt tragisk. Vi har en meningsløs eksistens. Vi mennesker er omvandlerende spørgsmålstegn; men dét gør også, at vi kan digte nogle historier, skabe nogle værker, som er smukke, berigende, skønne eller grusomme – som fortæller menneskeheds historie. Og fortællingerne lever jo videre ud over os. Vi mennesker skal jo dø, men vore bedste historier er udødelige. Det er flot nok. Det er vel i virkeligheden et adelsmærke for mennesket. Måske det eneste, vi kan være stolte af.”

(Fra et interview med Peter Mouritzen i “SKOLEBIBLIOTEKET” Nr. 3-2003 v/Thomas Ais Christensen, danskkonsulent på Amtscetret i Københavns Amt)

Priser:

1983	Statens Kunstfonds Produktionspræmie (uden ansøgning) for “Dette års vildt” (roman)
1985	Kulturministeriets Børnebogspris for “Haltefanden” Madame Hollatz´ Legat Harry Søbergs mindelegat
1988	Kulturministeriets Initiativpris for “Kurt Kasket” (børnebog), “Finn med fut i” (børnebog), “Lille Lars Lyv” (børnebog)
2003	Silas-prisen, der uddeles af Det Danske Akademi
2007	Danmarks Skolebibliotekarers Børnebogspris for forfatterskabet

Desuden har Peter Mouritzen modtaget Statens Kunstfonds 3-årige stipendium, rejse- og arbejdslegater samt Statens Kunstfonds Engangsydelse.

Portræt af Peter Mouritzen

Om forfatteren:

"Drøm, digt og virkelighed"
Samtaler med 15 danske børnebogsforfattere
Høst, 1986.

"Sfinksens forvandlinger"
Fantastiske fortællere i dansk litteratur fra B.S. Ingemann til Per Højlolt
"Fantastik og kapitalismekritik", side 181-219
Ib Johansen
Aalborg Universitetsforlag, 1986

"Børnebogsøglen"
Kari Sønsthagen og Torben Weinreich
Høst, 1988

"Den store danske encyclopædi" (1994-2002)
Gyldendal, 1999.

"At fortælle det onde"
Om Peter Mouritzens forfatterskab
Merete Møller Olesen
Apostrof, 2001.

"Dansk forfatterleksikon"
Biografier
Redigeret af John Chr. Jørgensen
Rosinante, 2001.

"Leksikon for børnelitteratur"
Kari Sønsthagen & Torben Weinreich
Branner og Korch, 2003.

"Homo Timidus"
Mathias F. Clasen
Afsnit i bøger om forfatteren eller forfatterskabet *side 144-171*
Tellerup, 2004.

"Kraks Blå Bog"
Krak, 2005.

Omtale i elektronisk form:

- [ForfatterWeb. Børn](#)
- [International Forfatterbibliografi](#)
- [Litteratursiden.dk](#)

BOKSE

At rydde skygger af vejen

"Som voksen bryder jeg mig egentlig heller ikke om at se gyserfilm. Men jeg udsætter mig stadig for det. Jeg tog mig sammen for at se "Seven", fordi jeg syntes, jeg burde, nu alle talte om den. Og fordi det irriterede mig, at den lå og "spøgte" som et spøgelse, jeg ikke havde turdet møde. Så jeg gjorde det. Og bagefter var det som en skygge, der var ryddet af vejen. At konfrontere sig med gysset er at rydde skygger af vejen, så der bliver lyst."

En god gyser er dannende

"Jeg betragter en god gyser som dannende for ens karakter. Man bliver klar over nogle sider af sig selv, og enhver selverkendelse er gunstig. Det var jo også derfor, at Søren Kierkegaard gik så vidt som at sige, at "Historien om drengen, der gik ud for at lære angsten at kende" måske var den vigtigste fortælling at lytte til. Han mente, der var noget i vejen med et menneske, der ikke kunne blive bange. Angsten er jo forfærdelig, men den er et grundvilkår."

At konfrontere sig med angsten

"Hvis man kender sin svaghed, kender man også sin styrke. Vi er jo alle sammen svage et eller andet sted. Ingen af os er jo så perfekte, selv den stærkeste mand er svag, og den rette sande styrke får man faktisk ved at konfrontere sig selv med angsten."

Omsorgsfuld?

"Jeg er nok ikke nogen særlig omsorgsfuld forfatter, "Dødningedukken" f.eks. begynder råt, den går lige på og hårdt fra starten; men det er faktisk en meget smuk historie, og der er dem, der mener, at den ligefrem er moralsk og opbyggelig."

Note

Alle boks-tekster er fra et interview med Peter Mouritzen i "SKOLEBIBLIOTEKET" Nr. 3-2003 lavet af Thomas Ais Christensen, dansk konsulent på Amtscantret i Københavns Amt.

En bestemt sætning

"Det er altid en bestemt sætning, der udløser det hele, historien skal springe ud fra en sætning. Det er den gamle poet, der arbejder i mig."
(Peter Mouritzen til intervieweren d. 03.09.2007 i Blokhus)